

Republikanec je bil od peté do glave in sovražnikov se mu ni manjkalo, kateri so njegovo bistroumnost spoznali in se kreposti njegove bali. Vendar pa je prišel na stopnjo kapitana pri kanonirjih. Al njegov vojaški ték se je začel še le 19. decembra 1793, ko je bil za brigadirja in poveljnika artilerije pri italijanski armadi izvoljen. Ta je bila na slabih nogah, in ker je bila mnogokrat tepena in premagana, je bilo tudi malo serčnosti v nji. Tù se je prvi pot pokazalo, kakošna glava je Napoleon. Prepričal je svoje višje poveljnike, da je mogoče tudi z majhnim kardelom močnejega sovražnika premagati.

Pa zadelo ga je, česar se ni kar nič nadjal. Grozovite vlade v Parizu je bilo konec, Napoleon je še vedno se vlekel za njo v Nizzi. Kar pride odbornik Beffroi in dá Napoleona vjeti. Kmali so ga sicer zopet iz ječe spustili, al 15. septembra 1794 so ga zbrisali izmed generalov.

Napoleona je to silno žalilo. Hitel je v Pariz se opravičit. Pa zastonj si je prizadeval; predsednik vojnega odbora je sovražil iz dna svojega serca vse, kar je z grozovito vlado vleklo, toraj tudi Napoleona. Od vseh strani zapušen je dobival ta samo od nekterih prijatelov nekoliko pomoči; nazadnje so mu dali zopet službo pri artileriji na Holandskem. Pripravljal se je ravno, se tje podati, kar se vzdigne Pariz zoper tretjo ustavo republike. Narodna skupščina je zbrala armado in izvolila zanesljivih generalov, med katerimi je bil Napoleon namestnik armadnega poveljnika. 5. okt. 1795 se uname v Parizu boj med rojalisti, to je, tistimi, ki so s kraljem držali in med republikno armado. Ta je premagala in narodna skupščina je bila Napoleonu hvaležna. Že tri mesce pozneje (1796) je bil višji poveljnik italijanske armade. To leto se je tudi oženil z Jožefino in od tega časa je rastla in rastla slava 26 let starega vojskovodja. (Dal. sl.)

Kratkočasno berilo.

Atala.

Spisal Chateaubriand. Poslovenil po originalu Mih. Verne.

(Dalje).

Te besede ganejo Atalo. Solze ji tečejo v studenec. — „Oh! ko bi tvoje serce govorilo kakor moje!“ ji iskreno pravim. „Al ni puščava prosta? Ali nimajo gojzdi dovelj skrivnih krajev, v katerih se lahko skrijeva? Je li otrokom koč k sreči toliko treba? O dekle, lepše ko ženinove perve sanje! O predraga moja! bodi serčna in pojdi z menoj.“ To so bile moje besede. Atala mi odgovori z milim glasom: „Jezika belih si se naučil, prijatelj moj mladi, lahko ti je Indijanko prevériti.“ „Kaj! zaupijem, svojega mladega prijatla me imenuješ! Oh! ko bi reven suženj“... „Nu, pravi, ter se čez-me nagne, reven suženj“... „Naj mu poljub“, ji goreče odgovorim, „tvojo zvestobo zagotovi!“ — Atala usliši mojo prošnjo: kakor se zdí, da visi mlad jelen na cvetji rožnega germovja, ki se ga na kakošnem berdu z rahlem jezikom dotika, tako visim jez na ustnicah ljubice drage.

„Oh! sin moj dragi, kako blizo je žalost veselju. Kdo bi bil mislil, da bo hip, v katerem mi je Atala prvo poročnino svoje ljubezni dala, tudi hip, v katerem je vse upanje moje razdjala? Kako si stermel, sivi stari Šaktas, ko je hči sašemka te besede govorila!“ Zali jetnik, nespametno sem se tvoji volji vdala; kam naji bo ta strast peljala? Moja vera me ločuje od tebe za vselej. O mati moja! kaj ste storili?... Atala omolkne na enkrat, in priderži nekakošno skrivnost, ki je njenim ustnicam, toliko da ne, uhitala. Njene besede me pripravijo ob vse upanje. „No, tedaj, zaupijem, okruten hočem biti, kakor si ti, ne bom bežal ne. Vidila boš, kako moja koža cverči; velika radost ti bo to.“ — Atala mi vzame roke med svoje, ter pravi: „Reveni mladi molikovavec, resnično se mi smiliš; ali češ, da celo serce izjokam? Oh, da ne morem s teboj

bežati! Nesrečno nedrije matere, ki te je rodila, o Atala! Zakaj se ne veržeš krokodilom v studenec!

Tù zavzdignejo, ravno ko se sončni zahod bliža, krokodili gluho tulenje svoje. „Zapustiva ta kraj“, mi pravi Atala. Na to peljem Simaghanovo hčer k podnožju gričev, ki se delé v zelene rokave, katerih nosi se proti savani prostirajo. Vse je svečanstveno, tiho in krasno v ti samoti. Štoklja vpije na svojim gnejzdu, gojzdi doné od enoglasnega petja prepelic, od sičanja malih dolgorepnih papig, ki se jim peruše pravi, od mukanja bivolv in od razgetanja siminoljskih kobil.

Najin sprehod je skoraj ném: zraven Atale hodim; ona derži konec vervi, ki sem ji jo usilil; sedaj točiva solze, sedaj se siliva smehljati; sedaj povzdigujeva oči proti nebu, sedaj jih obračava spet na zemljo: ptičje petje slušati, na sončni zahod kazati, kakošen rahel rokostis, persi, sedaj kipeče, sedaj pokojniše, imena Šaktas in Atala, včasih kakošna sladka beseda.... to je bilo vse. O, prvi sprehod ljubezni! tvoj spomin mora pač mogočen biti, ker serce starega Šaktasa po toliko letih življenja še tako močno majša.

Kako nezapopadljiv je človek, ki ga strasti majajo! Velikodušnega Lopeza sem bil zapustil, iz ljubezni do svobodnosti sem se v vse nevarnosti podal, in v enem mescu je bil pogled ženske vse moje nagnjenje, vse sklepe in vse misli spremenil. Pozabljena je bila domovina moja, mati moja, koč moja in okrutna smert, ki me je čakala. Za nič nisem več maral, kar ni Atala bilo. Nesmožen, se spet k možaški pameti povzdigniti, sem se bil na enkrat v otročji stan nazaj pogreznil, in nikakor nisem bil v stanu, kaj storiti, da bi se bil otel osode, ki mi je pretila, skoraj bi bilo treba bilo, da bi mi bil kdo za spanje in za hrano skerbel.

Zastonj je bilo tedaj, da se Atala po najinem šetanju po savani pred-me verže in me živo prosi, naj jo zapustim. Zagotovljam jo, da se bom sam v stanišče vernil, če me spet k deblu drevesa ne priveže. Prisiljen je, se v to udati, upanju pa se ne odpové, me pozneje na druge misli pripraviti.

Naslednji dan po tistem, ki je bil osodo mojo določil, se počiva v nekaki dolini ne deleč od Kuskovile, poglavnega kraja Siminoljcev. Ti Indijani, zedinjeni z Muskogulgi, se imenujejo Kriki (Creeks) ali krikška zaveza. Hči palmov okrajne pride sred noči k meni. Pelje me v velik smrekov gojzd in ponavlja svoje prošnje, me k begu napraviti. Brez odgovora stisnem njeno roko v svojo, in prisilim osupnjeno serno, se z menoj dalje v gojzd podati. Noč je krasna. Duh zraka stresa svoje sinje lase, dišeče ko balzam od puha smrek; diha se ambrov duh, ki ga pod tamarindami ob reki ležeči krokodili puhté. Mesec sije vsred najčistejšega lazúra, njegova biserno-siva svetloba se izliva verh gojzdov, ki se negotovo majajo; nobenega šuma ni slišati razun tistega skrivnostnega daljnega soglasja, ki v gojzdni globočini gospoduje. Djalo bi se bilo, da duša samote po širokem obsežji te puščave zdihuje.

(Dalje sledí.)

Kratkočasnica.

Gizdalin in čevljar.

Neki francozk gizdalin (Stutzer) pride v avstrijsko mesto M. in se nastane v najiminentnejši gostivnici. Obrekovanje bi bilo, ako bi terdili, da mu je pavec gledal iz škornje, — toliko pa je vendar gotovo, da mogel je imeti slabo obutev, zakaj koj prvo jutro po prihodu si dá poklicati čevljarja. — Ljudje se povsod trudijo po zaslužku, toraj tudi tukaj ni terpelo dolgo, da nekdo poterka na duri gizdalina, in na njegov klic „noter“ stopi ponižno pred njega mojster čevljar, vpraša za njegovo povelje. — „Žal mi je“, ošabno gizdalin nagovori čevljarja, „da si moram

tukaj obutev delati dajati, ker vem, da pogreševal bom pariškega dela; pa ker sila kola lomi, naj bo! — naredite mi par škornj kakor morete, veste in znate.“ — Te zabavljive besede zgrabijo čevljarja, vendar ne ene ne zine, ampak molče vzame mero in gré. Drugo jutro zarano jo primaha že z eno škornjo, češ, za mero, bo li prav ali ne. — Gizdalin jo obuje in zadovoljno se nasmehljá; zakaj nikdar mu še niso nobene škornje dopadle. Na vse strani izvija nogo; gleda spred, gleda zad, — stopi prav, stopi narobe, pa ne najde ji pomankljivosti. Ako bi mu bila škornja vlita na nogo, se bi je gotovo bolj ne bila oklenila. „Práv dobro! moj ljubi čevljar“, reče zdaj gizdalin; „kaj boljšega se tudi v Parizu ne dobi“. — Čevljar se vendar za gizdalinovo pohvalo ne zmeni veliko, ampak čaka, dokler se gospodič škornje ne nagleda. Pa kako ta še le ostermi, ko mu čevljar zopet škornjo izzuje! — Na nogi imel je namreč še čevelj, ki je bil umetno od znotraj v škornji skrit in je bil tako lep, da bi bil smel stopiti kter si bodi gospod v njem na vsaki najslavniši ples. „Vi ste copernik, mojster čevljar!“ — reče zdaj gizdalin — „kaj tacega bi ne bil nikdar od vas pričakoval. Popolnoma sem z vašim delom zadovoljen, le povejte mi zdaj, kdaj da dobim še drugo škornjo?“ — „To, gospod žlahten, si dajte pa v Parizu narediti“, reče čevljar, pobere kopita in gré.

Jos. Levičnik.

Voják na Laškem.

(Iz Slovenije).

Žalostno ropoče boben,
Od se daje bridke glase,
Žalostno na ušesa bije
Prebivavcom čuj Ljubljane,
Ki v veliki trumi zbrani
Čakajo poleg kosarne;
Serca imajo pobite,
Blede imajo obraze,
In obilne solze liti
Vidim gospodične mlade.
Kakšnega, prijatel! prašam,
So pomena znamenja take?

Regiment domač maršira
Iz dežele vun domače,
Na cesarske gre besede
Ki so bile zmir mu drage,
Iz preljubega domovja,
Puntarske vkrotiti Lahe.

V sredi trume odidoče
Najberhkejšega zaznate;
Iz števila ni majorjev,
Ktiri vodijo vojsake,
Ni iz kerdela oficirjev,
Ampak štet je med prostake,
Ker le malokdo do stopnje
Izmed kmečkih dojde take.
Je kaj lepega obraza,
Najkrepkejši je postave,
Sicer z oken gospodične
Gledajo ljubljanske mlade
Požrešljivega očesa
Le na oficirje same,
Dans pa gledati nektere
Vidim tudi na prostake,
Zlasti vsaka se ozira
Na junaka sredi rajde,
Ki mi v rahlem sercu zbuja
Želje on medenosladke.

Zraven njega dekletka,
Dekle kmečko vse naprave,
Berhka deklica selanka
Berhka kmetiške navade,
Da zavidajo lepoto
To ji mlade vse mestjanke,
Lica nje so kri in mleko,
Zabledele pak so frajle.
Če pa barve njih katera

Vendar se rudeče najde,
Umivaje voda barvo
Čisto to raz lic oplakne,
Ker nič prav ni stanovitno,
Kar ne dojde od narave.

Pičlo uro deleč spremi
Vun iz mesta ga Ljubljane,
Seže tuki mu v desnico.
Poljubivši ga objame,
On stori ji ravno tako,
Ter slovo od nje uzame,
In od njega ona tudi,
In morda za večne čase.

Boben zaropoče milo,
Merjenih korakov rajde
Tje marširajo po cesti;
Dekle samo zad ostane
Ter oči si solzne briše,
Se za trumo oziraje,
Dokler da se v dalji skrije,
Da pogled je več ne najde;
Ino žalostnega serca
Se poverne med domače.

Ljubega pa nesla vojska
Je na tuje v kraje Laške
Kjer se srečno bojeval je
Zoper puntarske armade;
Srečno prišel je v Milano
Mesto vse podobe rajske,
Ko Radecki ga je vdbil,
Jože starček sive glave.
Sreda ženski ga vkvartira
Rodovine prebogate.
Koj ko prvo ga pogleda
Rudečica jo prevzame,
Lep mladenč presune serce
Deklice Milanke mlade;
Ne dajé posebej jesti
Mu navade ser vojaške;
Z njo sedi pri eni mizi
Z njo vred je jestvila vsake,
Ki na mizo jih nevtrudno
Nosi kuharca prežlahtne;
Zjutrej zajterk mu podaja
Iz skudele sladke kave,
Kakoršno zavživa sama,
Sploh ima ga ko domače. —

Enkrat on in Milanežka
Jedla delj sta mem navade,
Golo sama sta sedela
Okrog mize lika snažne,
Púpala sta sladko vince,

Čversto praznila kozarce,
Da je stopil nji v glavico,
Malo zmedel ji možgane.
Prime ga za desno hrabro,
Se prilizvat' mu jame:

„Dobra, veš, sem zmir ti bila,
Te imela kot domače,
Ino še te imam rada
Bolj ko druge vse možake;
Al čemú bi ovijala?
Škoda govovice daljne,
Ljubim te, do tebe prvi
So pogled se želje vžgale,
Ki ne dajo se vgasiti,
Ker premočno so prižgane.
Moža mi je krogla vzela,
Iz cevi poslana vaše,
Ko nasproti so si trume
Gleda morželječe stale;
Solznih sama sem oči ga
Vidla past' ga smertne rane;
Daj mi roko, daj se meni,
Vsmili se me reve same,
Daj, odkupim te od vojske,
Ako me za svojo vzameš;
Stotnika pokličem tvojga,
Tavžent skudov v žep mu vtaknem,
In če bilo bi premalo,
Polovico še primaknem.“

On prikloni se ponižno.
Govoriti tako jame:
„Gospodična! Bog poverni
Stokrat vam dobrote vsake,
Ki ste meni podarila
Jih obilno volje lastne.
Ljubim tud vas jez ko sestro,
To po uku vere naše,
Druže pa ne morem biti,
Vam okolšine nikake.
Tam kjer stermi Storžec glavo
Povzdiguje nad oblake,
Tamkej Milico sem pustil,
Deklico lepote krasne,
Da pod soncom ni enake,
Ki presije kraje Laške.
Ni bogate rodovine,
Je rojena iz nizke bajte,
Zvesta zmiraj mi je bila,
Zvesta zmiraj mi ostane,
To je terdno obljubila,
Nje obljuba se ne gane,
Ker naravno izrejena
Po nikakem se ne laže,
In lagati clo ne more,
Ker prisege ne poznade,
Kakor delate po mestih
Vé prisege čuti strašne.“

Ki pa večidel zderó se
Že navajene navade.
Tej obljubil zvest čem biti
Do življenja ure zadnje,
Al če umerjem tú na vojski
Al če dojdem med domače,
Ino ta obljuba sveta
Vekovitno mi ostane,
Ker Slovenov terdna vera
Po nikakem se ne gane.
Vé ste moža tud imela
In morda ga še imate,
Krogla morde naredila
Ni nakrat mu smertne rane,
Lahko utegne se zgoditi,
Da se mož nazaj vam dade; —

Ni izustil še besede,
Se govoril bil bi dalje,
Kar odpró se hišne vrata,
In na sredo sobe plane,
Kakor tigra preserdita,
Ki pobrane ima mlade,
Jeze bledega obraza
Možki noše Talijanske,
Se oberne k Milanežki,
Ki nakrat ko zid postane,
In trepeče po životu.
Reče ji besede nagle:

„Žena zveržek ti človeštva,
Štvar nevredna luči časne!
Štal sem dolgo zun pred durmi,
Čul pogovore sem vajne. —
Nezvestoba mi plačilo
Je zvestosti nehinavske,
Meč porinil bi ti v serce,
Če ravnal bi po živalje.
Ne dovelj da si zvodla
Plam ljubezni moje jasne,
Češ še tega premotiti
Se mu sladko prilizvaje.
In ne veš da to prelomba
Težka božje je postave. —

Gre, in kmalo spet poverne
Se z gospodom noše mašne,
Ta razdere vez zakona
So močjo oblasti dane. —

Lah junaka, ker ga najdel
Je obilno duše blage,
Od vojašine odkupi,
Ter ga pošlje med domače
Mu darivši polovico
Premoženja volje lastne,
„Ná, da veš, da tudi tukaj
Najdejo se duše blage,
Da nikar za pést hudobnih
Vse dežele ne psovajte.“

Serčno zahvalivši verne
Naš junak se med domače.
V treh pa tednih je obhajal
Z Micko god zaročbe častne.
M. Valjavec.

Dopisi.

Iz Verone 7. majnika.*) Ljubi stric! Morebiti Jim je že znana nesreča, ki nas je blizo Verone zadela; vendar Jim dam na znanje, da je mene Vsegamogočni Bog še pri življenji ohranil. Kakor Jim je znano, smo se 2. dan t. m. zvečer iz Tersta po morji v Benetke odpeljali, kamor smo drugi dan zjutraj prijadrali, in še tisti dan po železnici v Mestre odrinili, kjer smo čez noč ostali. 4. dan ob štirih popoldne se nas je 306 mož po železni cesti

* Pismo to je pisal svojemu gospodu stricu v Barkolo sekundfeldvebelj Fr. Breclnik, rojak naš, v Dobu domá, kteri je nekim svojim tovaršem iz Kertine strašni nesreči všel. Hvala lepa preč. gospodoma za poslano pisemce. Vred.